

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้เริ่มมีการพัฒนาประเทศ โดยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ เป็นตัวกำหนดเป้าหมาย และทิศทางในการพัฒนาประเทศ ซึ่งในระยะแรกของการพัฒนา คือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 มุ่งการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยมุ่งความเจริญเติบโตของมวลรวมทางเศรษฐกิจ หรือรายได้ประชาชาติเป็นหลัก ผลของการพัฒนาจึงทำให้ดูเหมือนว่ากลายเป็นการตอกย้ำ และขยายช่องว่างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ระหว่างเขตเมืองกับชนบทมากยิ่งขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า “ยิ่งพัฒนาคนจนก็ยิ่งจน คนรวยก็ยิ่งรวยขึ้น” (อันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน .2531:87) ทำให้ประชาชนในชนบทอพยพเข้ามาทำงานในเขตเมืองมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม และนอกจากนี้ยังเผชิญกับปัญหาพื้นฐานของความยากจนโดยมิได้รับการแก้ไขในรูปแบบวิธีการที่เหมาะสมเหมือนกับสภาพสังคมในชนบท ซึ่งปัญหาพื้นฐานดังกล่าวก็คือ การมีโรคภัยไข้เจ็บ สุขภาพอนามัยเสื่อมโทรม ที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุขลักษณะ ภาวะการขาดแคลนอาหาร เป็นต้น

สังคมไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับกระแสของโลกาภิวัตน์ อันเป็นกระแสการพัฒนา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีระบบสารสนเทศของโลกทำให้ประเทศไทยมีการติดต่อสัมพันธ์กับประชาคมโลกอย่างกว้างขวางมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ทำให้บุคคลและสังคมปรับตัวไม่ทัน และก่อให้เกิดความไม่สมดุลของการพัฒนาในหลายลักษณะทั้งทางด้านสังคม จิตใจ ระบบการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมการเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม วัฒนธรรมภายนอกชุมชนกับภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งการพึ่งพาอาศัยกับการพึ่งตนเองยังมีความไม่สมดุล เป็นไปตามสภาพปัจจัยนำเข้า การบริหาร การจัดการ และผลผลิตของหน่วยงานทางรัฐองค์กร เอกชน และชุมชนทำให้อยู่รอดในสังคมอย่างสันติสุข

นโยบายของรัฐบาลได้ตระหนักว่าการพัฒนาชนบทเป็นนโยบายที่สำคัญประการหนึ่ง เพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ในชนบทและมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการด้วย

วิธีการต่างๆ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาของชาวชนบทให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ยุทธวิธีที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การให้ความสำคัญกับประชาชนในท้องถิ่นระดับพื้นฐาน โดยเน้นการพัฒนา 3 เรื่อง คือ เน้นการพัฒนาคน (Human Development) เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) และเน้นการเริ่มต้นที่ระดับฐานราก หรือระดับหมู่บ้าน (Grass Root level) (สำนักงานนายรัฐมนตรี. 2529: 29) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาชนบทหรือการพัฒนาสังคมแนวใหม่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยถือว่าเป็นแนวทางการพัฒนาแนวทางใหม่ที่จะเปลี่ยนแปลงฐานะของประชาชนให้เป็นผู้กำหนดการพัฒนาตนเองและถือว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาประสบผลสำเร็จ (ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์. 2527: คำนำ)

การพัฒนาชนบทได้ดำเนินงานเรื่อยมาทั้งก่อนมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและหลังมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้ว แต่การกำหนดการพัฒนาชนบทที่ชัดเจนได้เริ่มขึ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 5 โดยได้มีการกำหนดแผนพัฒนาชนบทยากจน แผนพัฒนาจังหวัดกำหนดพื้นที่เป้าหมาย และการกำหนดกระทรวงหลักในการดำเนินการในการดำเนินการควบคุมพื้นที่ 12,562 หมู่บ้าน โดยใช้เงินงบประมาณถึง 4,458 ล้านบาท ตลอดแผนพัฒนาที่ 5 และในแผนพัฒนาที่ 6 และแผนพัฒนาที่ 7 ก็ได้ทุ่มเท เพื่อการพัฒนาชนบทอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดเช่นกัน ถึงแผน 8 และแผน 9 ปัจจุบันก็ยังคงความสำคัญอยู่ที่คนเน้นในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักสำคัญในการพัฒนา (วิรัช วิรัชภาวรณ และคณะ 2536 : 62)

หลังจากได้มีการทบทวนนโยบายและแผนพัฒนาประเทศในอดีตโดยองค์การภาครัฐบาลและเอกชน พบว่าผลของการพัฒนาได้ติดอยู่กับกลุ่มคนเพียงส่วนน้อย มิได้กระจายสู่คนส่วนใหญ่ของประเทศอย่างทั่วถึงและแท้จริง เนื่องจากการกำหนดสูตรสำเร็จของการพัฒนาโดยการผ่านกลไกตลาดต่างๆ ของรัฐที่อยู่ในลักษณะผู้พัฒนาและประชาชนเป็นผู้รับการพัฒนาโดยตลอด มิได้คำนึงว่าจะตรงกับปัญหาดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้เกิดข้อสรุปใหม่ในการพัฒนาว่าประชาชนต้องเป็นผู้พัฒนาชุมชนด้วยตนเอง ไม่ว่าจะป็นชุมชนเมืองหรือชนบท เพราะประชาชนจะเป็นผู้รู้ปัญหาของชุมชนตนเองดี (พิมาน วงศ์อภัย. 2533 : 1)

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่ได้รับอย่างกว้างขวางในฐานะที่เป็นหลักการ และวิธีการพัฒนาที่สามารถตัดแปลงแนวทางไปสู่การปฏิบัติจนเกิดผลได้อย่างชัดเจนในระดับหนึ่งแต่การดำเนินการดังกล่าวเป็นเพียงขั้นเริ่มต้น การดำเนินการยังอยู่ในวงจำกัด ประชาชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริง (ศูนย์ประสานงานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ. 2529 : 60) สภาพการพัฒนาที่มีข้อจำกัดดังกล่าว นับเป็นอุปสรรคที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้การพัฒนาไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ รัฐบาลจำเป็นที่จะต้องหาวิธีการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมใน

การพัฒนามากขึ้น แต่การส่งเสริมนั้นจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบในด้านส่วนตัวของประชาชนเอง ทั้งนี้เพราะการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการที่แตกต่างกันดังเช่น พัฒน์ บุญรัตพันธ์ (2517 : 2-5) ได้สรุปผลการศึกษาวิจัยเรื่องหมู่บ้านที่ชนะเลิศการประกวดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้การพัฒนาประสบผลสำเร็จที่สำคัญได้แก่ การร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และประชาชนในชุมชนด้วยตนเอง ปัจจัยต่อมาคือการช่วยตัวเองหรือคนของชุมชน เช่นเดียวกับ สุจินต์ ดาววีระกุล (2528 : 6) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น อาจเป็นเพราะต้องการผลประโยชน์ตอบแทน รางวัล การยอมรับจากหมู่คณะ และความศรัทธาต่อบุคคล เป็นต้น

การปกครองในรูปแบบของเทศบาล เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างหนึ่ง ในลักษณะการกระจายอำนาจการปกครองบางอย่างซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเจตนารมณ์ในการจัดทำเทศบาลขึ้นมา เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองและบริหารท้องถิ่นด้วยตนเอง การดำเนินกิจกรรมพัฒนาในอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มีดังนี้คือ ให้มีและบำรุงทางน้ำ ทางบก รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดิน และสาธารณสมบัติของแผ่นดินรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอื่นๆ ป้องกันและระงับโรคติดต่อ จัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ตลาด โรงฆ่าสัตว์ ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม สุสาน และฌาปนสถาน ให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการดับเพลิง บำรุงส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร ให้มีและบำรุงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และหน้าที่อื่นๆ ซึ่งกฎหมายระบุให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล ประกอบด้วยข้าราชการประจำและข้าราชการการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาล อำนาจหน้าที่ของเทศบาล ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่การบริหารของเทศบาลก็ประสบปัญหาหลายด้าน กล่าวคือ ปัญหากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับการดำเนินงาน ปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ที่กว้างขวางเกินไป ปัญหาประชาชนไม่ให้ความสนใจและความกระตือรือร้นในอันที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาล (บุญรงค์ นิลวงศ์ . 2522 : 241-242)

สำหรับเทศบาล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะของความเป็นชุมชนเมือง กรมการปกครองได้กำหนดแผนนโยบายการบริหารงานเทศบาล เพื่อพัฒนาเมืองให้สอดคล้องไปในทิศทางดังกล่าว และเพื่อแก้ไขสภาพปัญหาของเมืองที่เกิดขึ้น ซึ่งนโยบายที่สำคัญประการหนึ่งได้แก่

การสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน คือ โดยสรุปกรรมการชุมชนตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2531 ให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากในสภาพของเมืองโดยทั่วไปยังขาดองค์กรประชาชนที่เป็นตัวแทนในการประสานการพัฒนาจากภาครัฐมาสู่ประชาชน ต่างจากชนบทที่มีกรรมการหมู่บ้าน (กม.) เป็นผู้ประสานการพัฒนาดังกล่าว ดังนั้นในเมืองจึงควรมีการจัดตั้งกรรมการชุมชนโดยนำรูปแบบการพัฒนาของกรรมการหมู่บ้านมาประยุกต์ให้เหมาะสม เพื่อสร้างความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาระหว่างประชาชนในเมืองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) และการพึ่งตนเอง (Selfreliance) กรรมการชุมชนนั้นนอกจากจะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างภาครัฐกับประชาชนแล้ว ยังทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำชุมชน และการพัฒนาทางด้านสังคมอื่นๆ ของชุมชน เช่น การรณรงค์ต่อต้านอาชญากรรม ยาเสพติดและโรคเอดส์ เป็นต้น (สำนักงานพัฒนาเมือง ม.ป.ป.)

กรรมการชุมชนมีหน้าที่

1. เป็นผู้นำและแกนกลางในการพัฒนาชุมชน
2. แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน
3. เสนอแผนงานโครงการเพื่อขอความช่วยเหลือจากเทศบาล
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีความสำนึกและร่วมใจกันพัฒนา
5. ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามและสร้างความสามัคคีในชุมชน
6. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

การมีส่วนร่วมของชุมชน นั้นนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาหากทุกฝ่ายให้ความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมแล้วจะส่งผลให้เกิดการนำพาไปสู่ขบวนการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ที่ประสบผล โดยคำนึงถึงกระบวนการรัฐ การทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนใน ชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน ให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ (ไพรัตน์ เตชะรินทร์ .2527 : 6)

จากแนวนโยบายดังกล่าวเทศบาลทั่วประเทศได้มีการจัดตั้งชุมชนขึ้น ตามกรมการปกครอง หนังสือ ที่ มท 0413/ว 1553 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2530 ซึ่งในเทศบาลตำบลสำโรงได้ก็ได้มีการเคลื่อนไหวจัดตั้งชุมชนภายในเทศบาล จากสภาพพื้นที่อยู่ในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ อำเภอพระประแดงเคยเป็นเมืองหน้าด่านเมืองหนึ่งในสมัยของกรุงศรีอยุธยา มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่ง ในด้านการคมนาคมสะดวกทั้งทางบก ทางน้ำ และได้มีการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นในเขตเทศบาลตำบลสำโรงได้มากมาย ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาด

ย่อม ประมาณ 489 โรงงาน จึงเป็นส่วนหนึ่งซึ่งมีจำนวนประชากรจากส่วนภูมิภาคต่าง ๆ หลั่งไหลเข้ามาทำงาน ซึ่งประชากรจริง 81,499 คน ประชากรแฝง 50,000 คน ทำให้เกิดปัญหาจากความแออัดต่างๆ ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ปัญหาการจราจรติดขัด รวมทั้งปัญหาด้านอาชญากรรม อื่นๆอีกมากมายตามมา การจัดตั้งชุมชนจึงมีความสำคัญและจำเป็น ทั้งนี้โดยยึดหลักสร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งในแต่ละชุมชนนั้น ได้ให้ความร่วมมือที่แตกต่างกันออกไป ประกอบกับชุมชนในเทศบาลตำบลสำโรงใต้มีจำนวนมากที่สุดในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัย ถึงปัจจัยการมีส่วนร่วมของกรรมการในการพัฒนา ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลสำโรงใต้ และศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อด้วยการทราบระดับการมีส่วนร่วมของกรรมชุมชนต่อการพัฒนาชุมชน และผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อหน่วยงานหรือผู้นำที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกรรมชุมชน ในการดำเนินการส่งเสริม และพัฒนาในด้านอื่น ๆ ในเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือจังหวัดอื่น ๆ อีกต่อไป เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันเทศบาลในอำเภอพระประแดง มี 3 เทศบาล ได้แก่

1. เทศบาลเมืองพระประแดง
2. เทศบาลตำบลค้อหลวง
3. เทศบาลตำบลสำโรงใต้

เทศบาลตำบลสำโรงใต้ ได้จัดตั้งชุมชน ภายในเขตเทศบาลตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จำนวน 17 ชุมชน จากแนวนโยบาย ตามกรมการปกครอง และได้มีการสรรหากรรมการภายในชุมชนในแต่ละชุมชน ซึ่งกรรมการชุมชนมีบทบาทกับชุมชนโดยตรงในด้านการเป็นผู้นำและแกนกลางในการพัฒนาชุมชนด้านต่างๆ และยังเป็นตัวแทนส่วนหนึ่งของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมและบทบาทในการเสนอแผนงาน โครงการเพื่อขอความช่วยเหลือจากเทศบาล ซึ่งเทศบาลก็จะได้รับแหล่งข้อมูลพื้นฐานการมีส่วนร่วมจากชุมชนก็จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและเทศบาลต่อไป

โดยสภาพความแตกต่างของพื้นที่ความหลากหลายของเชื้อชาติและข้อจำกัดของการพัฒนาในเขตเทศบาลตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ข้างต้นถ้าไม่ได้รับความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมจากกรรมการในชุมชนก็จะทำให้การพัฒนาชุมชนในเทศบาลอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการเป็นไปได้ความยากลำบากและไม่ได้ผลเท่าที่ควรผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย ถึงระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนา

ชุมชนในเขตเทศบาลอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการปฏิบัติ
งานของกรรมการชุมชนให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนเขตเทศบาล
ตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนใน
การพัฒนาชุมชนเขตเทศบาล ตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน
เขตเทศบาลตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชน ใน
การพัฒนาชุมชนเขตเทศบาลตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
3. ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้หน่วยงานหรือผู้นำที่
เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชน เพื่อนำ
ไปสู่การปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตในการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตประชากรและพื้นที่

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบล
สำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ รวม 17 ชุมชน 204 คน ในปี พ.ศ.2546

พื้นที่ ทั้งหมด 25.50 ตารางกิโลเมตร (15,937 ไร่) ประกอบด้วยตำบลสำโรงใต้
ตำบลสำโรง ตำบลสำโรงกลาง ตำบลบางหัวเสือ และตำบลหน้าแพรก จำนวนทั้งสิ้น 5 ตำบล

2. ขอบเขตเนื้อหา การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนเขตเทศบาล
ตำบลสำโรงใต้ทั้ง 4 ด้านตามขั้นตอนที่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมของเจมส์ค็อกซ์ ปิ่นทอง ได้แก่

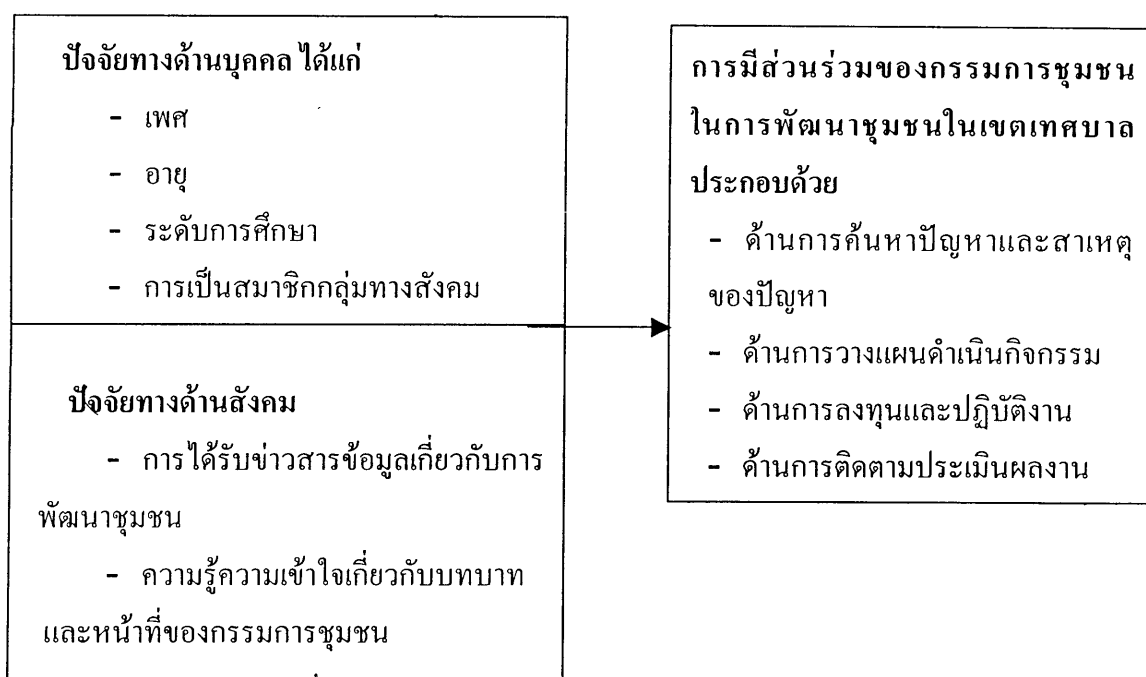
- 2.1 ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
- 2.2 ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม
- 2.3 ด้านการลงทุนและปฏิบัติงาน
- 2.4 ด้านการติดตามประเมินผลงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชน ในการพัฒนาในเขตเทศบาลลำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้ศึกษาได้แบ่ง ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น ตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยทางด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

หอสมุดสถาบันราชภัฏธนบุรี

2. ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ การได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของกรรมการชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานะภายในชุมชนให้ดีขึ้นทั้งในด้านสาธารณูปโภค เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา หมายถึง กรรมการชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้นในชุมชน

1.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม หมายถึง กรรมการชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมวางแผนเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น

1.3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน หมายถึง กรรมการชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน ตามแผนที่วางไว้ ทั้งในด้านการใช้แรงงาน การร่วมบริจาคทรัพย์ หรือวัสดุสิ่งของต่าง ๆ

1.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงาน หมายถึง กรรมการชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงานภายหลังจากการดำเนินกิจกรรมเพื่อค้นคว้าหาข้อดี ข้อบกพร่องและหนทางปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม หมายถึง สาเหตุที่ทำให้กรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วยด้านบุคคล และด้านปัจจัยด้านสังคม

3. ปัจจัยทางด้านบุคคล หมายถึง ภูมิหลังส่วนตัวของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

4. การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม หมายถึง การเป็นสมาชิกอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช) ลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มเกษตรกร กองทุนเพื่อความมั่นคง กรรมการศึกษา กลุ่มออมทรัพย์ อาสาพัฒนาชุมชน กลุ่มลูกค้า ธกส. และกลุ่มอื่นๆ นอกเหนือที่กล่าวมาแล้ว

5. การได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน หมายถึง การที่กรรมการชุมชนได้รับข่าวสารในการพัฒนาชุมชน จาก การอบรมคณะกรรมการชุมชน การศึกษาดูงานชุมชนอื่น

การประชุมคณะกรรมการชุมชน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุ เคเบิลทีวี เจ้าหน้าที่ของเทศบาล เป็นต้น

6. **ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่** หมายถึง การที่กรรมาชนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการพัฒนาชุมชนตลอดจนกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

7. **ชุมชน** หมายถึง ชุมชนในเขตเทศบาลที่ประชาชนอาศัยร่วมกัน โดยมีสภาพพื้นที่หรือภูมิศาสตร์ร่วมกัน เช่น ในแนวเขตถนน ตรอก ซอย อาคารเรือนแถวเดียวกัน หรือเป็น Block หรือ Zone เดียวกันซึ่งเทศบาลได้กำหนดจัดตั้งขึ้น

8. **กรรมการชุมชน** หมายถึงบุคคลซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในชุมชนในเขตเทศบาลตำบลสำโรงใต้ และได้รับการแต่งตั้งจากนายกเทศมนตรีเพื่อบริหารงานชุมชนในเขตเทศบาล